

mularbog". Man savner dog et sammenfattende afsnit om arkitektens opgaver og ansvar og en kortfattet behandling af alle offentlig retlige regler. Lidt ejendommeligt virker det også, at der anvendes 25 sider på byggelånet, medens den endelige finansiering i det store og hele lades uomtalt. Som håndbog vil den vinde ved at blive forsynet med et stikordsregister.

Ved gennemlæsningen griber man sig i at ønske, at forfatteren, der fremfor nogen vil kunne magte denne opgave, måtte få tid og lyst til at supplere sit væsentlige forfatterskab med værket om „Omsætning af fast ejendom“.

Axel Jacobsen.

Ernst Rabel: **Das Recht des Warenkaufs.**
Bd. I-II. Walter de Gruyter & Co.,
Berlin. 1957 og 58.

Den sammenlignende retsvidenskab dyrkes ikke meget her i landet. Man dyrker den ikke på samme måde som den sammenlignende sprogvidenskab for at udvide erkendelsen om fremmede systemers struktur og psyke. Studiet af fremmed ret har dog ikke blot akademisk interesse. Det har også det mere praktiske formål at hjælpe de erhvervsdrivende, der har samkvem med udlandet. Det kan f. eks. have betydning at vide, at der ikke i fremmede lande gælder samme regler om køb og salg som i Skandinavien. I vore lande f. eks. må en køber, der vil påberåbe sig mangel ved den leverede vare, reklamere omgående, når han bliver opmærksom på manglen. En så streng regel gælder ikke på de fleste fremmede steder.

På „Max Planck Institut für ausländisches und internationales Privatrecht“ i Tyskland har man længe dyrket den komparative retsvidenskab. Instituttets tidligere direktør, professor Ernst Rabel, var en af dette århundredes store komparativer. Et af hans hovedværker er „Das Recht des Warenkaufs“, der er udgivet af in-

stituttet. Første bind udkom i 1936, andet bind i 1957, 2 år efter forfatterens død. Bogen er en retssammenlignende fremstilling af verdens regler om løsørekøb. I de to bind er nedlagt en kæmpeanstrengelse for at samle og systematisk fremstille retten om køb i de civiliserede lande. Forfatteren har samtidig diskuteret forslagene til køberettens uniformering, til en verdenslov om køb. Han har i hvert afsnit redegjort for, hvilke regler der, i de udkast, som er vedtaget, på de internationale konferencer i Haag i 1939, 1951 og 1956 har været foreslået som verdensregler. Han har selv været aktiv i bestræbelserne for at indføre en „loi uniforme“ om køb.

Fordelene ved en sådan international købelov er iøjnespringende: Kan udenrigshandelens købmænd have vished for, at et køb vil blive undergivet samme regler ved domstolene i alverdens lande, spares de for megen usikkerhed og derved for mange bekymringer. Men vil man indføre en helt ny købelov i alverdens lande, må man bryde med nationale og lokale regler og sædvaner. Indenrigsomsætningen er overalt langt større end udenrigsomsætningen, og man kan ikke af hensyn til den sidste gennemtvinge en helt ny orden for den første. Derfor foreslås det også i udkastene til en fælles købelov, at man begrænser den til at gælde de internationale køb, altså udenrigsomsætningens køb.

Et forslag til en sådan international købelov har dog også mødt en vis modstand.

Man gjorde gældende, at en sådan købelov er overflødig. Købet er ikke reguleret i købelovene, men af kontraktformularerne. Det er efterhånden kun få brancher, der ikke anvender en eller flere faste formularer, der indeholder bestemmelser om alle de punkter, der jævnlig giver anledning til tvist. Man benytter altså formularernes bestemmelser i stedet for lovens. De er bedre egnet end selve loven, for så

mularbog". Man savner dog et sammenfattende afsnit om arkitektens opgaver og ansvar og en kortfattet behandling af alle offentlig retlige regler. Lidt ejendommeligt virker det også, at der anvendes 25 sider på byggelånet, medens den endelige finansiering i det store og hele lades uomtalt. Som håndbog vil den vinde ved at blive forsynet med et stikordsregister.

Ved gennemlæsningen griber man sig i at ønske, at forfatteren, der fremfor nogen vil kunne magte denne opgave, måtte få tid og lyst til at supplere sit væsentlige forfatterskab med værket om „Omsætning af fast ejendom“.

Axel Jacobsen.

Ernst Rabel: **Das Recht des Warenkaufs.**
Bd. I-II. Walter de Gruyter & Co.,
Berlin. 1957 og 58.

Den sammenlignende retsvidenskab dyrkes ikke meget her i landet. Man dyrker den ikke på samme måde som den sammenlignende sprogvidenskab for at udvide erkendelsen om fremmede systemers struktur og psyke. Studiet af fremmed ret har dog ikke blot akademisk interesse. Det har også det mere praktiske formål at hjælpe de erhvervsdrivende, der har samkvem med udlandet. Det kan f. eks. have betydning at vide, at der ikke i fremmede lande gælder samme regler om køb og salg som i Skandinavien. I vore lande f. eks. må en køber, der vil påberåbe sig mangel ved den leverede vare, reklamere omgående, når han bliver opmærksom på manglen. En så streng regel gælder ikke på de fleste fremmede steder.

På „Max Planck Institut für ausländisches und internationales Privatrecht“ i Tyskland har man længe dyrket den komparative retsvidenskab. Instituttets tidligere direktør, professor Ernst Rabel, var en af dette århundredes store komparativer. Et af hans hovedværker er „Das Recht des Warenkaufs“, der er udgivet af in-

stituttet. Første bind udkom i 1936, andet bind i 1957, 2 år efter forfatterens død. Bogen er en retssammenlignende fremstilling af verdens regler om løsørekøb. I de to bind er nedlagt en kæmpeanstrengelse for at samle og systematisk fremstille retten om køb i de civiliserede lande. Forfatteren har samtidig diskuteret forslagene til køberettens uniformering, til en verdenslov om køb. Han har i hvert afsnit redegjort for, hvilke regler der, i de udkast, som er vedtaget, på de internationale konferencer i Haag i 1939, 1951 og 1956 har været foreslået som verdensregler. Han har selv været aktiv i bestræbelserne for at indføre en „loi uniforme“ om køb.

Fordelene ved en sådan international købelov er iøjnespringende: Kan udenrigshandelens købmænd have vished for, at et køb vil blive undergivet samme regler ved domstolene i alverdens lande, spares de for megen usikkerhed og derved for mange bekymringer. Men vil man indføre en helt ny købelov i alverdens lande, må man bryde med nationale og lokale regler og sædvaner. Indenrigsomsætningen er overalt langt større end udenrigsomsætningen, og man kan ikke af hensyn til den sidste gennemtvinge en helt ny orden for den første. Derfor foreslås det også i udkastene til en fælles købelov, at man begrænser den til at gælde de internationale køb, altså udenrigsomsætningens køb.

Et forslag til en sådan international købelov har dog også mødt en vis modstand.

Man gjorde gældende, at en sådan købelov er overflødig. Købet er ikke reguleret i købelovene, men af kontraktformularerne. Det er efterhånden kun få brancher, der ikke anvender en eller flere faste formularer, der indeholder bestemmelser om alle de punkter, der jævnlig giver anledning til tvist. Man benytter altså formularernes bestemmelser i stedet for lovens. De er bedre egnet end selve loven, for så

vidt som de kan indrettes til hver branches særlige behov. Kornhandelens kontrakter har således fået karakter af de mange spekulationer. Forpligtelserne efter kontrakterne må opfyldes prompte og efter deres bogstav. I handelen med industriprodukter er der på den anden side ikke brug for samme strengthed og formalisme. De sædvanligt forekommende klausuler, som c.i.f. og f.o.b. har også fået forskellig betydning i forskellige brancher og egner sig derfor dårligt for en kodifikation. Hertil kommer, at man i de fleste brancher afgør tvistsspørgsmål ved voldgift, med købmænd som voldgiftsmænd. Man kan i det hele klare sig uden juristernes indblanding. Det mærkes bag Rabels bemærkninger, at han i købmændskredse har mødt ikke så lidt modstand.

Men købmændenes argumenter har ikke overbevist Rabel. Man har for det første brug for retsregler til at udfylde formularernes huller. Mange formularer medtager kun de almindeligt forekommende stridspunkter, og nogle brancher savner helt formularer. For det andet er de kontraktformularer, som findes, ofte uklart affattet og indeholder mange modsigelser. Her må udfyldende retsregler til, og udfyldende regler, der er internationale, vil gøre bedst gavn. For det tredje kan formularretten ikke erstatte de tvingende retsregler, der også i køb spiller en vis rolle. Aftalers indgåelse og form, virkningen af fejltagelser og svig, sælgerens standsningsret og andre spørgsmål om ejendomsrettens overgang fra sælger til køber, samt fordringers forældelse, er i de fleste lande reguleret ved tvingende regler. Disse regler kan kun lovgivningen og ikke købmændene give, og kun lovgivningen kan gøre dem universelle.

En yderligere fordel ved en international købelov er, at den vil kunne modernisere de forældede regler om køb. En af grundene til formularrettens store udbredelse, mener Rabel, er købelovens utidssvarende indhold. Dette gælder mest

for de romanske landes love, hvoraf flere bygger på den franske Code Civil fra 1804. Denne lovs baggrund var datidens køb af en individuelt bestemt ting, indgået mellem nærværende parter, medens nutidens internationale køb er et køb af en artsbestemt vare, der afsluttes pr. korrespondance. Mindst gælder det for de skandinaviske lande, hvis købelov fra begyndelsen af dette århundrede er forholdsvis tidssvarende. En moderne købelov, mener Rabel, vil gøre både købmændene og juristerne mere lydhøre over for loven.

Men hvordan vil man sikre sig, at en international lov ikke bliver fortolket forskelligt i de forskellige lande? Der er fare for, at oversættelserne af de franske og engelske udkast vil fremkalde forskelle i fortolkningen og endvidere kan dommerne indenfor visse grænser altid kan fortolke lovens ord, som det passer dem. Rabel afviser dog denne tanke. På de områder, hvor retsenhed er indført, viser landene tendens til at fortolke lovene på ensartet måde. Den gode dom vil altid blive kendt og skattet, den dårlige vil blive glemt. Som eksempel på, at det er gået sådan, nævner han den praksis, som findes om de gældende internationale regler om jernbanefragtning.

Alt dette blev skrevet i 1936, og eftertiden har både givet Rabel ret og uret.

Det er endnu ikke lykkedes at få vedtaget en international købelov, og man kan vist heller ikke vente, at en sådan vil blive gennemført i den nærmeste fremtid.

På den anden side arbejdes der stadig videre på forslaget. Ideen som sådan er akcepteret af flere landes regeringer, og det internationale Handelskammer deltager aktivt i arbejdet og går ind for ideen om en international købelov. Der er således meget, der tyder på, at den modstand er overvundet, som Rabel fandt, da han begyndte sit arbejde.

Ole Lando